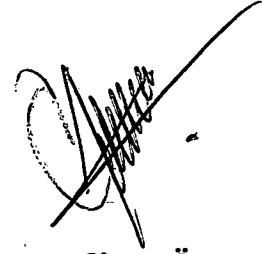

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 10.02.2025

Gizem Özcan

Muğla Milletvekili

Muğla ili Ula ilçesi Armutçuk Mahallesi'nde TRN Madencilik tarafından "Dekoratif Taş, Mermer Üretim Sahası Ve Mermer Geri Kazanım Tesisi Projesi" yapılması planlanmaktadır. Şirket tarafından Bakanlığınıza 30.12.2024 tarihinde Proje Tanıtım Dosyası sunulmuştur. 28.01.2025 tarihinde Muğla Valiliği'nce 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir' kararı verilmiştir.

Proje Kapsamında, 96,76 hektar büyüklüğünde (MAPEG tarafından 19.04.2023-19.04.2033 arasını kapsayan) İşletme Ruhsatı Alanı içerisinde 37,18 hektar alan İşletme izin alanı olarak belirlenmiş olup, üretim işletme izin alanı içerisinde gerçekleştirilecektir. İşletme izin alanını kapsayacak şekilde ruhsat alanı içerisinde 24,80 hektar ÇED İnceleme Alanı belirlenmiştir.

26/05/2017 günlü, 30077 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in 13. maddesi ile EK-1 listesinin "Madencilik Projeleri" başlıklı 27. maddesinin (a) bendi; "Ruhsat alanı büyüklüğüne bakılmaksızın 25 hektar ve üzeri çalışma alanında (Kazı ve döküm alanı toplamı olarak) açık işletmeler" şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye yönelik, Danıştay Ondördüncü Dairesince "...Dairemizce, ÇED süreçleri ve verilen ÇED kararlarına ilişkin açılan davalarda yapılan yargılamalar aşamasında görülmüştür ki maden ocağı işletmesi kurmak isteyen girişimcilerce Yönetmelikte belirlenen 25 hektar sınırı aşılmadan hazırlanan proje tanıtım dosyaları ile ÇED Gerekli Değildir kararları valiliklerden alınarak faaliyete başlanılmakta, ancak süreç içerisinde bazen denetimlerdeki eksiklik ya da yetersizlik nedeniyle çalışma sahası 25 hektarın çok üzerine çıkmakta, bazen de ilave maden ocağı çalışma sahası için yapılan başvurulara da ÇED Gerekli Değildir kararları verilerek toplamda 25 hektarın üzerindeki çalışma sahalarına kısım kısım verilen ÇED Gerekli Değildir kararları ile ocak sahaları genişletilmekte olup..." gerekçesiyle yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir.

14/06/2018 günlü, 30451 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in 1. maddesinde yer alan; 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki

Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Ek-1 listesinin 27 nci maddesinin (a) bendi şu şekilde değiştirilmiştir, "a) 25 hektar ve üzeri çalışma alanında (Kazı ve döküm alanı dâhil) planlanan açık işletmeler veya bu işletmelere ait "ÇED Gerekli Değildir" kararı bulunan projelere ilave olarak planlanan alan artışları,". Bu düzenleme hakkında da Danıştay Ondördüncü Dairesi tarafından "...düzenlemenin, maden ocağı çalışma alanına göre yapılan başvurulara da ÇED Gerekli Değildir kararları verilerek toplamda 25 hektarın üzerindeki çalışma alanlarına kısım kısım verilen ÇED Gerekli Değildir kararları verilmesine olanak sağlandığı..." gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir.

Sayıştay'ın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019, 2020 ve 2020 isimli raporlarında da aynı soruna değinilmiş, özellikle madencilik, balıkçılık ya da güneş enerjisi alanlarında faaliyet gösteren işletmeler tarafından bu düzenlemenin kötüye kullanıldığı belirtilmiştir.

Bu kararlar, ÇED başvurusunda gösterilen çalışma alanlarının değil ruhsat büyüklüğünün esas alınması gerektiğine dair bir içtihat oluşturmıştır. Ancak, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 24.9.2019 tarihinde verdiği karar ile içtihatların tersi yönünde karar vermiştir.193 Yönetmelikteki projelerin kapasite artışına ilişkin düzenlemelerini işaret eden Danıştay İDDK, kapasite artışıyla 25 hektarın üzerine geçilmesi durumunda ÇED raporu zorunluluğunun oluşacağı gerekçesine dayanmıştır. Danıştay İDDK, 24.9.2019 tarihli kararı sonrasında yönetmelik maddesi ile ilgili açılan davalarda da aynı yönde kararlar gelmiştir.

19.04.2019 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan değişiklik ile ve aynı yönde 29.07.2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan değişiklikle "Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi"nde madencilik projeleri için şu düzenleme yapılmıştır: "25- Madencilik projeleri; a) 25 hektar ve üzeri arazi yüzeyinde (Kazı ve döküm alanı dâhil) planlanan açık işletmeler, b) Fiziksel yöntemler hariç, cevher zenginleştirme tesisleri ve/veya bu zenginleştirme tesislerine ilişkin atık tesisleri,". Bu düzenlemeye dair de Danıştay Altıncı Dairesinin 16/2/2023 tarihli ve E.:2022/7391 sayılı kararı ile bu maddenin eksik düzenleme nedeniyle yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir.

Bu hukuki süreç de göstermektedir ki, şirketin 24,80 hektar ÇED İnceleme Alanı belirlemesi Danıştay'ın yukarıda anılan kararlarında da vurgulandığı gibi, maden şirketleri tarafından çokça uygulanan bir mevzuatın arka kapısından dolanma yöntemidir. Birçok örnek göstermektedir ki, sonraki aşamalarda şirket adım adım çalışma sahasını genişletmektedir.

Proje dosyasına göre şirket, 219.525 m2 alanda, ilk etapta en az 7.317 adet kızılçam ağacı kesecektir. Şirket dosyasında, üretime başlamadan önce Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'nden gerekli izinleri alacağını belirtmektedir. Bu bilgiler de Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'nün kesilecek ağaçlara henüz onay vermeden, ÇED Gerekli Değildir kararı verildiğini göstermektedir. Kesilecek ağaçların yanında, ruhsat alanının 967.000 m2 olduğu düşünüldüğünde, maden şirketi tarafından 1.000.000 m2'ye yakın orman alanının yok edileceği açıktır. Ayrıca, proje alanına 3 km uzaklıkta tapuda zeytinlik olarak kayıtlı 17 parsel ve tapuda zeytinlik olarak kayıtlı olmayan ancak içinde zeytin olan en az 90 kadar parsel vardır. Bu açıdan, bu bölgenin proje alanı olması 3573 sayılı "Zeytinciliğin İslahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun"a aykırıdır.

Proje hayata geçtiği takdirde, yıllık 324.000 ton pasanın (açık ocak madenciliğinde cevherden alınan veya üretim sırasında ortaya çıkan değersiz artık malzeme) depolanması he-

deflenen alan, Darıharmanı Deresi'nin hemen üstünde yer almaktadır. Bu alan meşcere haritalarına üç tarafı kapalı ormandır. Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nın hemen yanında yer alan bu alan, kayabeğendi, çığıştak gibi endemik bitkilerin tescillendiği, korunan hayvanların bulunduğu, köylülerimizin mantar, kekik topladığı, hayvanlarını otlatarak hem geçimini sağladığı bir alandır. Ayrıca bu alan basranın bulunduğu bal ormanlarımızdır. Ayrıca bölge, yer altı ve yerüstü suları ile Akyaka Kadın Azmağı'nı ve Gökova'yı besleyen bölgedir.

Proje hayata geçtiği takdirde, ormanlarda yaşayan canlıları, fauna ve florayı yok edecek; erozyona, sel ve taşkınlara sebep olacak bir tahrifat yaratacak; köylülerimizin yaşam ve geçim alanlarını altüst edecek, bal ormanlarımıza geriye dönüşü imkânsız zararlar verecek; iklim sistemini olduğu gibi turizm, sağlık, spor sektörlerini olumsuz etkileyecektir. Ayrıca bölgeye verdiği bu zararlarla uluslararası sözleşmelere de aykırıdır.

Nitekim, Ula Belediye Başkanlığı, bölge muhtarları ve köylülerimiz, Ula Arıcılar Birliği, Armutçuk, Yaraş ve Gölcük Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, TMMOB, Muğla Çevre Platformu, Türkiye Ormancılar Derneği, Akdeniz Yeşilleri Derneği projeye karşı açıklamalar yapmış, her türlü hukuki süreci yürüteceklerini belirtmişlerdir.

Bu bağlamda;

- 1) Şirketin 24,80 hektar ÇED İnceleme Alanı belirlemesi tesadüf müdür yoksa maden şirketleri tarafından çokça uygulanan bir mevzuatın arka kapısından dolanma yöntemi midir?
- 2) Şirketin ağaç keserek madencilik yapacak olması, 1.000.000 m²'ye yakın orman alanının yok edilecek olması Bakanlığınızın politikalarıyla uyumlu mudur?
- 3) Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'nün kesilecek ağaçlara henüz onay vermeden, ÇED Gerekli Değildir kararı verilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 4) Yıllık 324.000 ton pasanın depolanacağı alan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nın hemen yanında yer almaktadır. Bu durumun mevzuata uygun olduğunu düşünüyor musunuz?
- 5) Bölgede yer alan kayabeğendi, çığıştak gibi endemik bitkilerin korunması için şirket tarafından ne gibi tedbirler alınacaktır? Bu tedbirler Proje Tanıtım Dosyasında yer almamasına rağmen "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 6) Basralı bal ormanları Muğla için doğal bir zenginlik hayati bir geçim kaynağıdır. Bu bal ormanlarının korunması için şirket tarafından ne gibi tedbirler alınacaktır? Bu tedbirler Proje Tanıtım Dosyasında yer almamasına rağmen "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 7) Proje alanına yakın mesafede zeytinlikler olduğundan hareketle, bu projenin 3573 sayılı "Zeytinciliğin İslahı Ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun"a aykırı olduğunu düşünüyor musunuz?
- 8) Proje alanı, yer altı ve yerüstü suları ile Akyaka Kadın Azmağı'nı ve Gökova'yı besleyen bölgedir. Akyaka Kadın Azmağı'nın yok olmaması ve Gökova'nın zarar görmemesi için ne gibi tedbirler alınacaktır? Bu tedbirler Proje Tanıtım Dosyasında yer almamasına rağmen "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?